

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КУР'ЄР

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

виходить з вересня 1956 року

№1 (1983) 5 лютого 2016 року

www.nubip.edu.ua

ГОСТІ, ЯКИХ ЧЕКАЮТЬ

Олексій ПАВЛЕНКО: МАЙБУТНЄ КРАЇНИ - НЕМОЖЛИВЕ БЕЗ АГРАРНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Економічний і соціальні ефекти від виробництва продукції АПК в нових умовах фінансових і податкових викликів обговорювали провідні науковці і виробничники

В університеті пройшов чотириденний семінар-навчання для директорів ННІ, деканів факультетів та їх заступників, завідувачів кафедр, провідних вчених вишу. Тематика, що розглядалася, була присвячена економічному, соціальному ефектам від виробництва сільськогосподарської продукції для груп економічних інтересів у нових умовах фінансових і податкових викликів.

В роботі одного з семінарів взяв участь міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко. Він говорив про ціль українських аграріїв: довести виробництво зернових до 100 мільйонів тонн. Зробити це, на його переконання, без участі науки, розвитку освіти і підготовки висококваліфікованих фахівців, неможливо. Серед пріоритетів аграрної політики міністр назвав залучення значних інвестицій на ремонт, оновлення і будівництво нових систем зрошення, активізацію глибокої переробки

сільськогосподарської сировини (експортувати не зерно, а готову продукцію). Потребує модернізації і логістичний потенціал країни, зокрема річковий транспорт. Україна має найкращий у світі потенціал і з виробництва насіння. Кілька провідних компаній світу вже вклали гроші у цю галузь.

Щодо координації спільної роботи у галузі освіти і науки Олексій Павленко зазначив: потрібно кооперуватися з іноземними науковими установами і університетами, особливо у виконанні грантових програм, інтенсифікувати співпрацю з бізнесом, направляти студентів на практики до провідних аграрних компаній, забезпечувати широку участь українських науковців, викладачів, аспірантів і студентів у міжнародних конференціях, форумах, дискусіях. Для реалізації зазначеного міністр запропонував створити відповідний координаційний центр, куди запросив провідних вчених і викладачів нашого університету.

Серед спікерів тієї частини семінару, що стосувалася розвитку вітчизняної освіти і науки, були президенти НАПН України Василь Кремень та НААН України - Ярослав Гадзало. Тож мова йшла про пріоритети і можливості академії, які вони очолюють, у цій сфері.

О. Наконечна, Д. Рудень

ГОСПОДАРЮЄМО

РЕМОНТИ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ

Не зважаючи на відсутність бюджетного фінансування і погодні умови, на виконання програми розвитку "Голосівська ініціатива - 2020" ремонти навчальних корпусів і гуртожитків в університеті тривають.

ДАХ ДЛЯ "ВЕТМЕДСЕРВІСУ"

Зараз працівники господарської частини активно займаються дахом над навчально-науково-виробничим клінічним центром "Ветмедсервіс" з

клініками продуктивних тварин (стаціонар кафедри терапії і клінічної діагностики) та дрібних домашніх тварин в комплексі споруд 12-го

Закінчення на стор. 4

НАУКА

ПІДСУМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ У 2015 РОЦІ ТА ЗАВДАННЯ НА ПОТОЧНИЙ РІК

Семінар-нарада, присвячена підсумкам наукових досліджень у 2015 році та завданням на поточний рік, зібрала представників усіх підрозділів, що мають до цього відношення.

Заробляти за рахунок інтелекту: УЛЯБП АПК

Керівник УЛЯБП АПК Валерій Ушкалов ознайомив учасників семінару з її роботою, наголосив на гарантованій ефективності і конфіденційності досліджень, які тут проводяться. А сертифікати, які вона видає, вже визнаються в країнах ЄС. Крім того, тут впроваджена система комплексного контролю - від лану і до столу, чого не можуть запропонувати конкуруючі структури. Стосовно економічної ефективності, то тут найбільші надходження - 30% - дають аналітичні дослідження, 15% - випробування засобів захисту рослин. Ще одним перспективним напрямом є експертна діяльність, важлива ще й як питання іміджу. У найближчих планах - впроваджувати засоби, розроблені в попередні роки, та створювати нові, здійснювати моніторинг спадкових захворювань сільськогосподарських тварин та багато іншого.

Так що внутрішньоуніверситетська співпраця має перспективи. Приміром, можливо проводити комплексні дослідження, паспортизацію колекцій біологічного матеріалу, який використовується при проведенні випробувань та наукових досліджень, доклінічні дослідження засобів захисту рослин і тварин, наукову експертизу та контроль генетичних ресурсів і ще багато чого.

Пропозиції директора лабораторії викликали великий інтерес і багато питань та пропозицій.

Професор Микола Стародуб поцікавився, чи здійснює лабораторія контроль розповсюдження захворювання лейкозом у ВРХ, адже озвучені на сьогодні цифри лякають: в Україні близько 60% хворих тварин! На жаль, на державному рівні лабораторія не уповноважена проводити такі дослідження, хоча і здатна це робити та відкрита до співпраці.

Професор Микола Доля запитав, чи не планують науковці вивчати післядню засобів захисту рослин.

Відповідь: тема перспективна, тому зараз працюємо над отриманням відповідної ліцензії і будемо працювати над нею.

Професор Світлана Каленська нагадала, що в Україні немає жодної сертифікованої лабораторії, яка б давала документ, що дозволяє виробникам насіння продавати свою продукцію за кордон. Тож запропонувала спільно створити таку на базі нашого університету. А професор Анатолій Балаєв запропонував для розширення експертної діяльності залучати як експертів іменитих учених з відповідних кафедр університету.

Що ж коштіватимуть послуги УЛЯБП АПК? Тут відповідь очевидна: це буде спільна наукова робота, тож вони не оплачуватимуться. За винятком хіба що витратних матеріалів.

Робочі контакти радіологів

Директор Українського НДІ сільськогосподарської радіології Валерій Кашпаров розпочав з того, що нагадав: в Україні найбільша кількість радіоактивних відходів у світі! І головні наслідки від цього являються для сільськогосподарської продукції. Дослідженням цієї проблеми займаються науковці інституту. Зараз це єдина установка, яка проводить моніторинг радіоактивного забруднення сільськогосподарської продукції. А проблеми тут великі. В першу чергу, забруднення продуктів харчування. НДІ за минулий рік виконав 16 договорів, третина з яких - міжнародні. Виконуються три проекти з МАГАТЕ, ще один - з країнами, що постраждали від Чорнобильської катастрофи. Тобто інститут заробляє за рахунок інтелекту.

Цікавою Валерій Кашпаров вважає і роботу з вивчення радіобіологічних ефектів в зонах відчуження. А серед проблем назвав те, що зараз в Україні, де працюють 15 АЕС, немає прийнятих на державному рівні рекомендацій, як поводитися в разі радіаційної аварії. І у випадку лиха ми знову (!) опинимося в

становіщі 1986 року. Принагідно професор Віктор Максін поцікавився, чи проводить інститут дослідження забруднення довкілля атомними електростанціями. Відповідь: всі оцінки впливу на довколишнє середовище при будівництві блоків АЕС в Україні робив саме Український НДІ сільськогосподарської радіології. Ця робота буде обов'язково продовжена.

Інститут має гарні робочі контакти з багатьма підрозділами університету, зокрема з ННІ лісового і садово-паркового господарства. Хотілося б налагодити тіснішу роботу з генетиками і молекулярними біологами, аби дослідити, що відбувається з біологічними організмами в зоні відчуження зараз.

Ігор Ібатулін: підсумки досліджень, нові можливості, старі проблеми і сучасні завдання

Розмову продовжили в університеті. Підсумки наукових досліджень у 2015 році, нові можливості, старі проблеми і сучасні завдання науки в університеті детально висвітлив перший проректор Ігор Ібатулін. Він проінформував про нові редакції Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" та зазначив, що цей закон створює нові можливості для організації науки в цілому в Україні та в університетах зокрема. До речі, представники нашого університету брали активну участь у його підготовці.

Закінчення на стор. 2

НАУКА

ПІДСУМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ У 2015 РОЦІ
ТА ЗАВДАННЯ НА ПОТОЧНИЙ РІК

Закінчення. Поч. на стор. 1

Ключовою подією минулого року в розширенні горизонтів наукової діяльності України стало підписання угоди між Україною та ЄС про нові можливості для участі вітчизняних вчених у програмі "Горизонт - 2020". Створено координаційну раду і мережу з більш ніж 50 національних і регіональних контактних пунктів. Два з них, до речі, очолили наші вчені - Дмитро Засекін і Семен Танчик. Наше завдання - навчитися формувати наукові колективи за участю трьох незалежних юридичних осіб з трьох країн Європи, вибирати досвідчених іноземних партнерів, формулювати теми проєктів. Саме для цього в університеті створено робочу групу.

На шляху розвитку наукової діяльності існує ряд проблем і протиріч. Серед яких Ігор Ібатулін виділив бюрократію (коли відібрані проєкти спрямовуються на тендери з неймовірно ускладненими процедурами), заборону науково-педагогічним працівникам зберігати їх зарплату по навчальному процесу під час їх перебування у відрядженнях як сумісників з науки, затримка з наданням паспортів бюджетних програм по науці тощо.

Перший проректор також ґрунтовно проаналізував наукову діяльність вчених університету в 2015 році. Державне фінансування науки становило 61% від загальної суми. Чималу частку в структурі фінансування наукових досліджень займали договори, укладені з окремими організаціями та підприємствами, - 16% і договори на надання послуг - 21%.

Та, незважаючи на досить велике фінансування наукових досліджень з державного бюджету загалом, по університету в середньому маємо на 1 бюджетну гривню 47 коп. спеціального фонду. Тому для кожної кафедри має стати пріоритетним розширення джерел поповнення спецфонду.

У вересні 2015 році для участі у конкурсному відборі проєктів фундаментальних і прикладних досліджень Міносвіти, які виконуватимуться за рахунок бюджетного фінансування в 2016 році, університет подав 95 проєктів загальним фінансуванням майже на 30 млн. грн. Найбільше мають кафедри екобіотехнології та біорізноманіття, лісівництва, електроприводу і електротехнологій імені професора С.П.Бондаренка. Найбільше коштів до спецфонду університету принесуть кафедри лісівництва, землеробства та гербології, молекулярної біології, мікробіології та біобезпеки.

На жаль, не всі кафедри беруть активну участь у проведенні наукових досліджень.

Слід також активніше діяти в напрямку комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та укладанні ліцензійних договорів (порівняно з 2014 роком динаміка позитивна, але фінансова віддача поки що на рівні 25%). Лідерами за кількістю отриманих патентів є факультети конструювання та дизайну (кафедра механіки), харчових технологій та управління якістю продукції АПК (кафедри процесів і обладнання переробки продукції АПК, стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції), механіко-технологічний (кафедри механізації тваринництва, сільськогосподарських машин).

У 2015 року кількість монографій, статей і тез істотно збільшилася. Лідери тут - факультети механіко-технологічний, гуманітарно-педагогічний, конструювання та дизайну, ветеринарної медицини та ННІ енергетики, автоматичної і енергозбереження.

Згідно з даними наукометричної бази Scopus, університет займає 28 місце серед 124 провідних вишів України. А індекс Гірша мають 60 наших науково-педагогічних працівників - Валерій Кашпаров, Микола Стародуб, Володимир Процак, Віктор Йощенко, Андрій Шелестов та інші.

Для здійснення якісних і кількісних перетворень перед нами стоїть ряд завдань, окреслених програмою розвитку "Толосівська ініціатива - 2020". Головні з них - забезпечення участі викладачів у проєктах академічної та дослідницької мобільності, виконанні досліджень в рамках програми "Горизонт - 2020", комерціалізація отриманої науково-технічної продукції та прав інтелектуальної власності, розширення сфери їх застосування, забезпечення реалізації інноваційних проєктів через науковий парк "Сталий природокористування і якість життя", активізація співпраці з бізнесом, збільшення публікацій у журналах, включених в Scopus, Web of Science, та проведення на базі факультетів і ННІ семінарів з актуальних питань розвитку наукової діяльності.

Що там, у колективах?

Розповідаючи про роботу свого колективу, завідувач кафедри інформаційних систем Михайло Швиденко окремо спинився на розробленій системі електронного дорадництва в аграрній сфері України. Вона призначена для дистанційного консультування та інформаційної підтримки виробника.

Завідувач кафедри агробізнесу Микола Ільчук підняв проблему конкурентоспроможності продукції молочного скотарства. Поки що ця галузь занепадає. Вихід - у створенні сприятливого інвестиційного клімату. Крім того, на державному рівні потрібно розробити проєкт розвитку галузі тваринництва, причому не бізнесовий, а соціальний.

Професор Семен Танчик закликав займатися більше прикладною наукою. Бо крупні аграрні компанії мають у своєму розпорядженні значні кошти і вже створюють у себе власні наукові лабораторії - прямі конкуренти наших.

Проректор з навчальної і виховної роботи Сергій Кваша говорив про необхідність широкого залучення до наукових конференцій, наукової роботи кафедр молоді. Наука сьогодні стала прагматичнішою. Це мають відображати і теми бакалаврських та магістерських робіт. Тому науково-педагогічним працівникам запропоновано переглянути до 40% тематики випускних робіт, зробивши їх більш прикладними.

Директор департаменту науково-технічного розвитку Міністерства освіти і науки Дмитро Чеберкус, запрошений до участі у семінарі, відзначив добробок університету за минулий рік. І це ще раз підтверджує, що НУБіП входить до десятків кращих вишів країни і трійки - Києва. Новий Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" вже опубліковано. Попереду і великий обсяг роботи. До цього процесу можна активно залучати НУБіП. Зокрема, на його прикладі можна було б показати, як нормативно регулювати діяльність лабораторій.

Станіслав Ніколаєнко: перспектива університету в розвитку науки і дослідництва

Перспектива університету - лише в поглибленні науково-інноваційної складової, поєднанні освітнього, дослідницького і виробничого процесів.

"Поки ще не пізно!" - на думку сладеа дуже важлива, точна і об'єктивна назва доповіді Національної комісії США щодо стану викладання математичних і природничих наук у XXI ст., відома ще як доповідь Алена Глена. Поки ще не пізно, нам потрібно дбати про відродження науково-технологічного потенціалу України і університету як опори розвитку аграрної науки. Ми не можемо не бачити, що наші наукові дослідження в багатьох випадках є морально застарілими, а на низці кафедр є люди, які не знають і не бачили виробництва. Лише 52% науково-педагогічних працівників мають відношення до науки, ведуть науковий пошук. Близько третини кафедр в останні три роки не виконували науково-дослідні теми, не ініціювали виконання певних науково-практичних робіт, не надавали консультативних послуг.

Якщо на агробіологічному, ветеринарному факультетах та в ННІ лісового і садового-паркового господарства майже три чверті викладачів займаються науково-дослідною роботою, то на факультетах конструювання та дизайну, аграрного менеджменту, гуманітарно-педагогічному цей показник в рази нижчий!

Якщо по університету кількість коштів на одного НПП від наукової, госпдогвірної тематики сягає 19,5 тис. грн на рік, то по Україні цей показник складає 180 тис. грн., а в таких університетах, як КНУ ім. Шевченка, Київській політехніці він удвічі вищий!

Слід поєднати свої зусилля з бізнесом, давати відповіді на поставлені політикою і життям питання, створювати нові технології, матеріали, сорти і види і т.д. На сьогодні ми маємо на 1 бюджетну гривню 47 копійок, а треба хоча б 75 коп./1 грн., а згодом і вийти на співвідношення 1:1.

Прикро, але з 10 тисяч студентів денної форми навчання, у т.ч. 1520 магістрів, лише 285 беруть участь в науковій роботі. Децю кращим цей показник є на факультетах ветеринарної медицини, землевпорядкування, захисту рослин, біотехнології та екології, тваринництва та водних біоресурсів, аграрного менеджменту, економічному, ННІ лісового та садово-паркового господарства, ННІ енергетики, автоматичної і енергозбереження.

Головною рушійною силою сучасної цивілізації є наука. У програмі розвитку "Толосівська ініціатива - 2020" ми поставили завдання нарощування наукових досліджень, поєднання освітніх і наукових процесів. Чому?

Дивіться, що відбувається в світі. У США з 4 тисяч вишів 550 мають докторантуру, а лише 125 ідентифікують себе як дослідницький університет. Ці університети активно співпрацюють з 12 тисячами промислових дослідницьких лабораторій, що забезпечують маркетингові дослідження та комерціалізацію наукових результатів. У 3300 університетах ЄС працює 34% науковців Європи, які виконують три чверті всіх фундаментальних досліджень. Сприяє цьому у програму "Горизонт - 2020", до якої ми ніяк не можемо по-справжньому доступитися. У Китаї з 650 вишів пріоритетна підтримка надається 100, де навчаються 84% докторантів і 70% магістрів. Ці університети виконують левову частку всіх фундаментальних і прикладних досліджень.

А скільки своїх робіт комерціалізуємо ми, яка тут роль наших менеджерів і маркетологів? Лише 2,5% наших патентів, винаходів, технологій комерціалізувалося, і то за умовні кошти. До речі, за останні п'ять років Україна не продала за кордон жодної технології. Врешті-решт, ми маємо ознаки відродження нашого технопарку, і тут мусимо спертися на Всеукраїнську асоціацію технопарків.

Ми недостатньо використовуємо матеріально-технічну базу і потенціал НААН України (не кажучи вже про НАН України), з якою маємо договір про співпрацю. До неї долучилися колективи кафедр садівництва, фізіології, патофізіології та імунології тварин, механізації тваринництва. А решта все очікує і живе за принципом Остапа Вишні: "Ніколи ще так не було, щоб якимось воно не було!". Якщо уважно подивитися на основні пріоритети розвитку аграрної науки до 2020 року, затверджені загальними зборами НААН України, то наша участь у цій діяльності явно

недостатня. Ми беремо участь лише у половині програм і напрямків.

На превеликий жаль, поза увагою залишилися такі напрямки, як генетичні ресурси, сучасні методи геномної селекції, генна інженерія та біотехнологія, екологічні ризики, пов'язані з технологічними операціями і технологіями у сільському господарстві, ведення органічного тваринництва, нові методи та матеріали для зберігання продукції, глобальне потепління, зрошення сільськогосподарських земель, фінансово-інвестиційне та обліково-аналітичне забезпечення розвитку аграрного сектора економіки, створення агротехнобізнес-класстерів з реалізації інноваційних проєктів із залученням венчурних інвестицій тощо.

Інтегруючись в освітнянський простір

Університету вдалося зберегти певні напрями НДР, певний розмір фінансової підтримки. Але робота була б ефективнішою, якби ми зуміли об'єднати зусилля вчених різних кафедр, факультетів, інших університетів та інститутів, у т.ч. за кордоном.

Необхідно активізувати роботу з молодими вченими, магістрами і аспірантами. Приклади позитивної співпраці у нас, звичайно, є: ННІ лісового і садово-паркового господарства, факультети економічний, ветеринарної медицини, тваринництва та водних біоресурсів, гуманітарно-педагогічний.

Україна інтегрується в європейські структури, виникає серйозна проблема вивчення і прогнозування ринку збуту, якості продукції, високої конкуренції і т.д. Але де ми в цих процесах? Не раз говорилися про розробку нової стратегії розвитку АПК, давалися відповідні доручення. Але, на жаль, університет не став консолідуючою основою такого бачення розвитку села. І знову чуємо з телеекранів: тони, центнери, перші місця в експорті, а хто скаже, люди як живуть? Куди подітися нашим випускникам? Відповіді немає! А її слід шукати і вести за собою суспільство, формувати громадську думку, впливати на уряд. Нового подуху чекає інженерно-технічний, будівельний, конструкторський, енергетичний, інформаційний напрями розвитку України.

Велике поле діяльності і для наших гуманітаріїв. Проблеми з вихованням майбутнього фахівця - патріота України, жорстка необхідність досліджень, пов'язаних із засвоєнням іноземних мов, поліпшення психолого-педагогічних форм викладання предметів - все це мусить бути в полі зору. Тим більше, що Євросоюз, інші міжнародні організації пропонують значні суми на соціальні трансформації в Україні. На часі і співпраця з Китаєм, заснування відділення в нас інституту Конфуція, Турецького центру, відродження співпраці з В'єтнамом.

Потужний резерв нашого розвитку - міжнародна співпраця. Наші кращі вчені з кафедр молекулярної біології, мікробіології та біобезпеки, лісового менеджменту, лісівництва знайшли у ній своє місце. Проте поки що радикальних змін у міжнародному науково-технічному співробітництві не відбувається.

І. Білоус

НАШІ ЮВІЛЯРИ

З КОЗАЦЬКОГО КОРЕНЯ

Робити людям добро. Саме так розуміє суть життя справжній патріот України - доктор педагогічних наук, заслужений працівник освіти України, почесний доктор і професор кількох зарубіжних університетів, ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України професор Станіслав Ніколаєнко. Саме так і прожив він свої перші шістьдесят.

Козацькому роду...

... Серед сільських хлопчаків Богданівки (тієї, про яку згадує в своєму романі "Чорний ворон" лауреат Шевченківської премії Василь Шкляр, розповідаючи про повстанський рух селянства в роки громадянської війни), що на Кіровоградщині, Станіслав виділявся хіба що вольовим характером і бойовими якостями. А ще - частими відвідинами шкільної і сільської бібліотек: на читацькому формулярі Славка серед ровесників було чи не найбільше записів. Були там і серйозні книги, і пригодницькі - про козацьку бувальщину, Гонтю і Залізняка тощо. Характер хлопця гартувався в місцевому Чорному лісі. Тому самому, де, за переказами, колись стояла пасіка Богдана Хмельницького. Кажуть, гетьман не раз тут відпочивав. Якоюсь, граючись у ньому, п'ятирічний Славко відстав від старших товаришів і забулках. Але не злякався: орієнтуючись на гудки потягів, вийшов до села. Відтоді зрозумів: якщо хочеш чогось досягти - не плач, а зберись і йди до поставленої мети.

Рід Станіслава Ніколаєнка (так по-сільському до 50-х років минулого століття звучало прізвище) - з українського козацтва: у реєстрах козацького війська значився Харко Ніколаєнко з Чигиринського повіту. Оселились Миколаєнки в колишньому козацькому зимівнику Цибулевому, неподалік Чигирини. Виходець з цього села, дід Станіслава - Селівейстр Миколаєнко під час століпінської реформи був одним з перших шести поселенців села Богданівка. Його не стало в голодному 1933 році. Від голоду загинули і дядько Сергій з двома дітьми. Довго не міг зрозуміти малий Славко, чому на городі в сусідів Шевченків, за білою глиняною хатою під соломою, стояв залізний хрест із скручених проволочкою залізничних рельс. Вже потім взнав страшну правду Голодомору. Ще четверо дядьків загинули на фронтах Другої світової.

Батько - Микола Селівейстрович - у трагічному 1941р. у Білорусії потрапив в оточення, пройшов фашистські концтабори, після війни працював кочегаром на паровозі, слюсарем на меблевій фабриці. На все життя запам'яталися його великі чорні руки, пропахлий димом, але смачний "хліб від зайця". Батько, хоч і закінчив всього шість класів, знав напам'ять багато віршів Шевченка, часто його цитував.

Мама, Галина Іллівна, жвава, непосидюча, товариська, все життя працювала - спочатку в колгоспі, лісництві, а потім в сільській школі. Їй зараз пам'ятають сотні тутешніх випускників. Нажаль, їх уже немає...

Дивовижна сільська школа

Та й сама Богданівська школа вартує, щоб про неї згадати окремо. Хоч вірте, хоч ні, але тут навчалися аж два міністри освіти України: в далеких 20-х роках - академік НАНУ Олександр Маринич, а згодом - і наш ювіляр Станіслав Ніколаєнко. Перша вчителька майбутнього міністра Надія Ратушна першою в СРСР розпочала навчання шестирічок. А ще навчальний заклад був відомий на весь Радянський Союз своїм легендарним колективом, який більше тридцяти літ очолював народний вчитель Іван Ткаченко. На початку 60-х випускники одного класу цієї школи практично повним складом вступили до медичного вузу в Дніпропетровськ! Вироби членів тутешньої виробничої учнівської бригади експонувались на виставках в Європі, Японії і Китаї.

І нині вона залишається однією з найкращих на Кіровоградщині. Комп'ютерні класи і шкільний автобус, книги для бібліотеки, інтерактивна дошка - все це тут є завдяки вдячному випускнику. До речі, в кінці 90-х та на початку нового тисячоліття її очолював рідний брат нашого ювіляра - Віталій Ніколаєнко.

Завжди перший

Станіслав завжди був першим в навчанні. У батьківському будинку і досі зберігаються похвальні грамоти за всі роки шкільного життя та золота медаль. Учасник і переможець районних і обласних предметних олімпіад, "крутлий" відмінник, він був надзвичайно непосидючий, з непокірним характером, тож завжди мав проблеми з поведінкою. І якби не перша вчителька та ненька, то не було б ні золотої медалі, ні тих грамот.

У 1973 році Станіслав, попри очікування, несподівано для всіх пішов не до військового училища (друзі й досі кажуть, що коли б обрав кар'єру військового, до генерала дослужився б точно), а став студентом факультету механізації Української сільськогосподарської академії. В ті часи конкурс тут був п'ять чоловік на місце, а спеціальність інженера - чи не найпрестижнішою серед молоді. Активно займався науковою діяльністю (спроєктував на третьому курсі автомобільну безступінчасту коробку передач, на п'ятому - розраховував новий тип збирального агрегату бурякокомбайну) і спортом (став кандидатом у майстри спорту з вільної боротьби).

Отримавши диплом з відзнакою (як згодом і Одеського інституту політології), від пропозиції щодо аспірантури відмовився і пішов викладати в Кіровоградський сільгосптехні-

кум. Потім здобув ще педагогічну і політологічну освіту, отримав направлення на Херсонщину, з якою і пов'язані більше 20 років його життя. Починав там викладачем технікуму, директором великого профтехучилища в с. Красний Перекоп на Каховщині. Молодий спеціаліст скрізь був несамовитий до роботи, успішний і вдалий. Не випадково в 1987 році він вже працював у відділі науки і навчальних закладів Херсонського обкому партії, а потім став наймолодшим в республіці першим секретарем райкому партії в Нижньосірогозькому районі Херсонської області. Згодом став і головою райради цього ж району. Він і зараз не соромиться часів партійної роботи. Бо шкоди людям не робив, своє ім'я не зганьбив. Всупереч волі партійного керівництва області, в 1991 році став делегатом XXVIII з'їзду КПРС. Дискутував з Борисом Єльциним, мав розмови з прем'єром Рижковим, генсеком Горбачовим та іншими. Ризикуючи майбутнім, виступив на з'їзді проти горе-реформаторів Горбачова, Шеварднадзе, Яковлева.

Стезя політика і педагога

По-людськи ставився до підлеглих молодий керівник району, тож вже за часів незалежної України тричі обирали його херсонці народним депутатом в одному й тому ж виборчому окрузі. Що не робив Кучма і його команда, скільки не лилося бруду на Ніколаєнка, а він чесно більше десяти років відпрацював у парламенті. Люди вірили і вірять нині своєму обранцю. Сотні врятованих хворих, збудовані і відновлені школи, порятована вітчизняна освіта, боротьба за долю українського вчителя і вченого, збереження технікумів і ПТУ, підтримка української науки і вишів, десятки кілометрів водогонів, асфальтованих доріг - ось проблеми, якими він завжди опікувався. Політолог, освітянин і досі вважають міністра Ніколаєнка автором соціальної революції в освіті. При ньому зарплата вчителів і викладачів зросла за три роки втричі. Він ввів доплати: за стаж, за вивчення майстернями, лабораторіями, наукові і вчені звання, ступені. При його мініструванні на науку виділялося 1,2%, освіту - 7,2% від ВВП. Нині - 0,25% і 6%!

Знадобився в роботі і досвід очільника обласного управління освіти, професора Херсонського педінституту, голови парламентського комітету з науки і освіти. У 1996 році, коли Станіслав Ніколаєнко доповідав закон "Про освіту", він пробув на трибуні Верховної Ради... дві доби, захищаючи права освітян. Його перу належить і стаття 53 Конституції України,

яка два десятиліття захищає право українців на освіту.

Більше десятка книг, посібників, монографій та 120 наукових статей вчений-педагог присвятив інноваційному розвитку та вдосконаленню української освіти і науки. Його перу належать майже сотня різних законів - про освіту, вищу школу, профтєхосвіту, інтелектуальну власність, єдиний сільськогосподарський податок, Антарктичну діяльність.

Мало хто вже пам'ятає, але відновлення обов'язкової середньої освіти в Україні в 1996 році стало можливим з ініціативи Станіслава Ніколаєнка. Так само, як і порятунок від закриття сотень сільських і міських шкіл. Положення Конституції України про безкоштовність і обов'язковість середньої освіти також запропонував він. Щоб за це проголосували у Верховній Раді у конституційну ніч 26 червня 1996р., п'ять разів виступав у парламенті! Законом "Про профтєхосвіту" в 1998 році він з колегами-соціалістами зберіг систему підготовки робітництва. Всі законодавчі ініціативи щодо соціальної підтримки вчителя і вченого практично затверджені парламентом теж за його ініціативи.

Дивно, але Ніколаєнка в парламенті підтримували всі - і ліві, і праві. Такого ви нині не побачите.

Звання "народний вчитель", державні премії в освіті, підйомні молодим сільським вчителям, повернення боргів по ст.57 закону "Про освіту", збільшення долі безкоштовної освіти у вишах, розвиток студентського самоврядування, захист інтелектуальної власності, підтримка молодих вчених, інформатизація середньої освіти, початок запровадження спільно з Лілією Гриневич зовнішнього незалежного оцінювання, розробка програм "Наука в університеті", "Школа майбутнього" - все це теж в активі Станіслава Ніколаєнка. Це з його подачі державомовлення до вишів виросло з 111 тисяч в 2004 р. до 150 тисяч в 2007 р. Це він добився повної комп'ютеризації шкіл, ПТУ і технікумів. Нині про таке можна лише згадувати.

Незручним і незговірливим для влади міністр освіти і науки Станіслав Ніколаєнко був завжди. Подобалось це прем'єрам Тимошенко, Єханурову, Януковичу чи ні, але на засіданнях уряду він, один з небагатьох,

не мовчав, завжди казав гірку правду, принципово відстоював інтереси освітян і науковців. Не випадково в ті часи витрати на освіту зросли за три роки з 4,71% до 7,2% від ВВП, що було найліпшим показником в Європі. Це він із Борисом Жебровським створили мережу з 250 шкіл для навчання українців за кордоном. Приєднання до Болонського процесу також пов'язане з його іменем: саме Ніколаєнко в Норвегії, в Бергені в 2005 р. поставив від України підпис під цим історичним документом.

Двічі зустрічався з мільярдером Білом Гейтсом, засновником "Майкрософт", переконуючи його у підтримці української освіти, виділенні безкоштовного програмного забезпечення. Довелося йому відстоювати інтереси України і в ООН, і в Раді Європи, і на Майдані, під час Революції Гідності, де його намет, пропахлий димом і місцями пошматований, простояв 93 дні...

Робити людям добро

"Робити людям добро" - цей вираз став гаслом життя Станіслава Ніколаєнка. Хто знає його, той переконаний в правдивості цих слів. Відповідно і в спілкуванні він людина надзвичайно проста. Це часто дивує багатьох, бо інколи уявляють нардепа, міністра, ректора пишаним і гордим. А він - гострослів і веселун (що і в парламенті жартував з колегами-депутатами академіками Костянтином Ситником, Ігорем Юхновським, Петром Толочком: ви академіки від науки, а я академік із виру життя!), має наддивовиж відкритий, хоча часом і вибуховий, характер, говорить у вічі, не зважаючи на вік і сан, правдиві, гострі речі. Вирізняє його і вміння тримати слово, співпереживати чужий біль, готовність допомогти ближньому, вміння товаришувати.

І ось тепер політику і педагогу - вже 60. Але, бачачи його нестримну енергію та юнацький запал, бажання вивести Національний університет біоресурсів і природокористування в п'ятірку кращих вишів України, так і хочеться сказати: це тільки перші 60.

Тож успіхів і натнення на цьому шляху Вам, пане ректоре!

В. Обрамбальський

У січні свій ювілей відсвяткували:

50-літній - завідувач філії наукової бібліотеки **Лариса Задерілова**, начальник відділу комплексної безпеки та експлуатаційно-технічного обслуговування об'єктів **Василь Моїсєєв**, старший викладач кафедри англійської мови **Ірина Чернеля**;

55-літній - завідувач лабораторії кафедри транспортних технологій та засобів АПК **Тетяна Гразіон**;

60-літній - головний енергетик **Борис Басан**, доценти **Ольга Кирилук** (кафедра статистики та економічного аналізу) і **Сергій Ташута** (кафедра мікробіології, вірусології та біотехно-

логії), начальник відділу матеріально-технічного забезпечення кафедри військової підготовки **Іван Новіков**;

65-літній - старший викладач кафедри військової підготовки **Микола Євстратенко**, доценти **Зінаїда Жадлун** (кафедра економічної кібернетики), **Георгій Коцьков** (кафедра автоматизації та робототехнічних систем), **Анатолій Міщенко** (кафедра теплоенергетики), завідувачі кафедри **Тетяна Кальна-Дубінюк** (аграрного консалтингу та сервісу) і **Михайло Рудий** (економічної теорії);

75-літній - завідувач навчальної лабораторії лікарських рослин **Володимир Біленко**.

Ректорат університету, профком викладачів і співробітників, а також редакція газети "Університетський кур'єр" щиро вітають наших колег з цими життєвими подіями і зичать міцного здоров'я, благополуччя та подальших успіхів у роботі.

НАРОД І АРМІЯ

НА ДОНЕЦЬКОМУ РУБЕЖІ

СВІТ ОЧИМА УКРАЇНЦІВ

2. ДАНІЯ: ДЕРЖАВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Країна розвинутого соціалізму

У Данії побудовано справжній соціалізм: біля 70% ВВП витрачається на соціальні потреби людей. Звичайно ж, вони платять значні податки з доволі пристойних зарплат (мінімальна оплата праці дорослого громадянина 110-112 крон за годину, при курсі американського долара - 6,6-6,7 данської крони), з них 41-48% - податки. Але більша їх частина повертається платникам. Зокрема, на кожну народжену дитину віком до 6 років держава щорічно виплачує 10 тисяч крон, з 6 до 18 років - 8 тисяч (податки на всі ці виплати не нараховуються).

Навчання і медичні послуги в основному безкоштовні, зокрема і сімейна медицина. Поряд з державними існують і приватні школи, плата за навчання у яких 1200-1500 крон на місяць з урахуванням доставки школярів. Якщо в державних школах дитина залишається на продовжений термін, то батьки платять за це до 1500 крон на місяць. Оцінки включно до сьомого класу не виставляють, щоб не травмувати дітей: лише тестують на достатність чи недостатність рівня знань. Починаючи з 8-го класу і далі, включно в гімназіях, технікумах, університетах, випускні іспити приймають фахівці зі сторони за присутності тих, хто навчає.

Окремі медичні послуги в Данії платні, зокрема лікування і вставляння зубів після 18-річного віку, за масаж, психологу та ін. На відміну від України, відсутні реклама ліків і так звані "безкоштовні" консультації по телефону. У медицині, як і в інших сферах, відсутнє хабарництво, що, на жаль, ганьбить українців в Україні.

Дитячий рай

До речі, за законом у Данії дітей бити заборонено. Якщо про це стає відомо в комуні, їх можуть забрати в дитячий будинок. У дитячих садочках "тихі години", як прийнято в Україні, для всіх діток не обов'язковий. Хто хоче - спить, хто не бажає - гуляє.

У цій країні все спрямоване на виховання і задоволення потреб дітей. Як виховують дитину, такою, як правило, вона буде й дорослою. Де ми тільки не побували (зоопарк, виставка піщаних фігур, Леголенд, тропічні ліси і квітковий ові у поєднанні

зі світом тваринним, аквапарк) - всюди атракціони, гойдалки, гірки, живі куточки з домашніми тваринами, виступи таких же дресированих тварин, водні види розваг тощо. Данці і туристи з дітьми виїждять до таких культурних закладів, як правило, на цілий день. Там вони й відпочивають, бо створено для цього всі умови. Ось, наприклад, ми поїхали до зоопарку. Поставили на стоянку автомобіль метрів за чотириста, з багажника заборали розкладного возика з холодильником і провіантом, зайшли з ним на територію, і... просто залишили. З часом повернулися, пообідали (їжа в зоопарку коштує дорого) і продовжили огляд. У Києві в зоопарку, на жаль, я і данські гості такого не спостерігали. Часом не знаєте, чому?..

У Данії я не бачив підлітків, які б тинялись групами, шукаючи пригод. Під час літніх канікул чимало школярів підробляють на легких роботах на фермах, у магазинах, на пошті та ін. Наприклад, дружина Вауна щомісяця платить своїй дочці за догляд її меншенького братика. З часом за ці гроші мама разом з донькою куплять потрібну їй річ. Таким чином діти привчаються заробляти гроші.

За рідну мову замовте слово

Данія турбується не тільки про майбутнє покоління, а й про мову. Від України за кількістю населення вона увосьмеро менша, проте іноземців тут проживає відносно більше, ніж у нас. Сімнадцять років тому громадянка України виїшла заміж за данського фермера Вауна. Маючи дві вищі освіти в Україні, закінчила ще й данський коледж. Так от, щоб отримати вид на проживання в Данії, слід прожити там не менше чотирьох років і скласти три іспити на знання державної мови - диктант, читання і твір.

Українка записалась до спеціалізованої школи (навчання безкоштовне). А щоб стати повноправним громадянином Данії, необхідно ще й прожити там не менше семи років і, маючи вид на проживання, скласти ще й іспит на знання історії і перших осіб держави. Непогано було б запозичити досвід цієї невеликої європейської країни щодо громадянства іноземців в Україні.

Вражає також високий рівень культури. Всюди охайно. Батьки виховують дітей власним прикладом.

Днями рідний факультет аграрного менеджменту відвідав випускник 2012 року Вадим Щербина. Сьогодні він - командир мотопіхотного взводу, що виконує бойову задачу на першій лінії оборони поблизу м. Авдіївка (розмежувальна лінія на Донецькому напрямку). Він розповідав про будні бійців АТО, зокрема довіреного йому підрозділу, складності та особливості несення служби на сході України.

Я не бачив, щоб хтось з батьків, а отже й дітей, перейшов вулицю на заборонений сигнал світлофора, смітив чи викинув сміття на ходу з автомобіля. Не спостерігав такого неподобства, яке твориться у нас із сміттям на вулицях, в парках і лісах.

За життєвим рівнем Данія - одна з благополучних країн, але населення живе ощадливо. Чинники не мають державних дач та інших привілеїв. Депутати парламенту не мають службових автомобілів: на роботу їздять власним, громадським транспортом або... велосипедом (до речі, привокзальний майдан біля залізничного вокзалу в Копенгагені повністю заставлений велосипедами, на яких немає страхувальних ланцюгів і замків). Іногородні депутати за бажанням можуть поселитися у спеціально побудований для них будинок. Після закінчення ж каденції вони звільняють житло для своїх наступників.

Вражає те, що в Данії кожний професійно займається своєю справою. Зокрема, фермер виробляє відповідну сільськогосподарську продукцію - молоко чи м'ясо, вирощує норок та ін. У нього, як правило, відсутня присадибна ділянка: все необхідне для столу купують у супермаркеті. Вчителі, лікарі та інші працівники, як правило, теж не мають городів, корів чи свиней. Хіба може вчитель професійно навчати учнів, якщо на уроках буде думати, що потрібно ще посапати город і нагодувати тварин? Звичайно ж, ні. Його зарплата дає можливість купити все необхідне в магазинах.

Цим забезпечується добробут і висока купівельна спроможність громадян, а отже, й оборот капіталу. Нашим можновладцям слід пам'ятати слова Олександра Довженка: "Державна не може будувати свій добробут на бідності і обдуртості своїх громадян".

І, насамкінець, нещодавно сказане на святкуванні дня народження дружини Вауна:

Мені, як батьку, хочеться сказати, й підняти келих з легкої руки, Щоб Данія і Україна - мати Жили як рідні сестри - близнюки. А тепер - секрет полішинеля: сестри - це мої доньки - близнючки: українка Надія і данка, дружина Вауна - Любов, яка гідно представляє українську діаспору в Данії.

В. Гречкосій, доцент

ГОСПОДАРЮЄМО

РЕМОНТИ НЕ ПРИПИНЯЮТЬСЯ

Закінчення. Поч. на стор. 1

навчального корпусу. Тут постійно працюють 5-6 спеціалістів, і він фактично наполовину вже перекритий.

- Це дуже актуально, - говорить декан факультету ветеринарної медицини Микола Цвіліховський. - Адже в цьому ННВЦ йде жвава робота і постійний прийом пацієнтів. Так було навіть на різдвяні свята.

А загалом на більшості об'єктів ветеринарного комплексу за минулий рік вже встановлено нові дахи, в першу чергу на блоках, які цього потребували найбільше.

ОБЛАДНУЮТЬСЯ СУЧАСНІ ЛЕКЦІЙНІ

Кипить робота в навчальному корпусі №1. З ініціативи декана факультету тваринництва та водних біоресурсів Вадима Кондратюка та за підтримки ректорату тут незабаром приймуть студентів дві відремонтовані лекційні аудиторії - № 87 та № 79.

Перша - сучасна лекційна, яка згодом буде обладнана мультимедіа, акустичною системою. Друга - конференцзал, де, до того ж, проводитимуться засідання вченої ради факультету та лекції.

- Обидві аудиторії будуть по-новому укомплектовані, матимуть сучасне обладнання і енергономічне освітлення, - зазначає голова благодійного фонду "Голосівська ініціатива 2020" Євген Томін.

Ремонтній бригаді університету допомагають і студенти, і викладачі. У скрутній фінансовій ситуації плече підставляють рада роботодавців та випускники. Зокрема, велика подяка голові правління ВАТ "Терезине" Івану Кулаю, голові підприємства "КЛМ-Хорс", заступнику голови ради ро-

ботодавців факультету Леоніду Кельвичу.

ХОЧЕШ ЖИТИ КРАЩЕ - ДОКЛАДИ І СВОЇХ РУК

У гуртожитку № 2, де проживають студенти факультету аграрного менеджменту, завершується заміна електромереж у правому крилі та центральній частині. І це - незважаючи на фінансову скруту: допомагають випускники і благодійники. Ректор університету поставив завдання зробити максимальні роботи саме під час зимових канікул.

- Загалом цього потребували 51 кімната, загальні електромережі на коридорах та електрощитові, - говорить декан факультету Анатолій Остапчук.

Щодня у гуртожитку працювали бригада фахових електриків господарської частини та студентський загін магістрів ННІ енергетики, автомататики і енергозбереження. Їм активно допомагали і мешканці гуртожитку, які залучалися до організаційних робіт.

- Хочеш жити краще - доклади і своїх рук, - висловлює їх загальну позицію студентка магістратури Марина Бориславська.

Паралельно з електриками в гуртожитку працює малярна бригада, яка до кінця березня має завершити косметичний ремонт у коридорах.

Н. Чехлова

